

УДК 336.5

Кравчун А.С.

кандидат наук з державного управління, здобувач
Класичного приватного університету (м. Запоріжжя)

Kravchun Anatolii

PhD in Public Administration,
External Doctoral Candidate
Classic Private University

ВПЛИВ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА ІНВЕСТИЦІЙНУ ПРИВАБЛИВІСТЬ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

THE INFLUENCE OF INFORMATION TECHNOLOGIES ON THE INVESTMENT ATTRACTIVENESS OF THE NATIONAL ECONOMY

У статті зазначено проблематику та перспективи залучення інвестиційних технологій, що можуть вплинути на інвестиційну привабливість національної економіки. Висвітлено основні компоненти інформаційних технологій, що впливають на інвестиційну привабливість національної економіки. Звернено увагу на причини зростання ролі інформаційних технологій у житті суспільства як частки інформаційних продуктів і послуг у валовому внутрішньому продукті країни, що розгалужені в інформаційному просторі по всій країні. Розглянуто основні форми інвестицій унаслідок використання інформаційних технологій в економічних процесах національної економіки, а також виділено інструментарій інформаційних технологій. Запропоновано модель впливу інформаційних технологій на інвестиційну привабливість національної економіки.

Ключові слова: інформаційні технології, інвестиційна привабливість, суспільство, глобалізаційні процеси, продуктивність, інвестовані кошти.

В статье указаны проблематика и перспективы привлечения инвестиционных технологий, которые могут повлиять на инвестиционную привлекательность национальной экономики. Освещены основные компоненты информационных технологий, влияющих на инвестиционную привлекательность национальной экономики. Обращено внимание на причины возрастания роли информационных технологий в жизни общества как доли информационных продуктов и услуг в валовом внутреннем продукте страны, разветвленных в информационном пространстве всей страны. Рассмотрены основные формы инвестиций вследствие использования информационных технологий в экономических процессах национальной экономики, а также выделен инструментарий информационных технологий. Предложена модель влияния информационных технологий на инвестиционную привлекательность национальной экономики.

Ключевые слова: информационные технологии, инвестиционная привлекательность, общество, глобализационные процессы, производительность, инвестированные средства.

The research conducted in the article identified the issues and pessimists of attracting investment technologies that could affect the investment attractiveness of the national economy. The scientists involved in the research of information technologies in Ukraine were underlined. The purpose of the research, concerning the influence of information technologies on the economic processes of the national economy, is stated. The main components of information technologies influencing the investment attractiveness of the national economy were highlighted. The article determines that information technology is a purposeful organized set of information processes using computer facilities that provide high speed of data processing, rapid information search, dispersion of data, access to

sources of information, regardless of their location. It is noted that the characteristic features of information technologies in the economic environment of the national economy are significant amounts of investment in information systems, including appropriate investments in personnel, hardware and software, with which it may be possible to increase investment attractiveness, for example, with respect to automation of processes of the administrative apparatus. The attention is paid to the study of the reasons for the growth of the role of information technologies in the life of society, as a part of information products and services in the gross domestic product of the country, expanded in the information space throughout the country. The article considers the main forms of investment that may be due to the use of information technologies in economic processes of the national economy, as well as allocated information technology tools. The model of the impact of information technologies on the investment attractiveness of the national economy is proposed. The main advantages of using information technologies in economic processes of the national economy are summarized. The article states that in order to increase the level of inflow of investments should be: transparent and open business rules, development of the internal market, positive IT image, legislative stimulation, further introduction of e-government, European digital signatures, implementation of the cyber-crime Convention, transparency fiscal system, participation in the COSME program.

Keywords: *information technologies, investment attractiveness, society, globalization processes, productivity, invested funds.*

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Розвиток суспільства супроводжується поширенням інформаційних технологій у всіх сферах життя суспільства, які, своєю чергою, відіграють вагомий роль в інвестиційній привабливості всіх напрямів економічних процесів у суспільстві. Дана обставина є кроком уперед щодо становлення ІТ-галузі в національній економіці як одного з інструментів залучення інвестицій у країну. Важливим моментом залишається проблематика щодо визначення подальших перспектив впливу ІТ-галузі на національну економіку, зокрема для поліпшення інвестиційної привабливості.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спирається автор. Дослідженням інформаційних технологій в Україні займалися: О. Бабанін, Н. Бойко, Л. Брожик, В. Гамалій, А. Грознік, Б. Дмитришин, Н. Мешко, С. Сардак, К. Сокол та ін. Питанням щодо страхування інвестиційної діяльності під впливом інформаційних технологій приділили увагу такі вчені, як: І.Т. Балабанов, Дж.К. Ван Хорн, Е.Ф. Жуков, О.В. Забеліна, Д. Норткотт, Л.А. Орланюк-Малицька, В.С. Райхер, Л.І. Рейтман, В.В. Шахов, Р.Т. Юлдашев, В.Е. Янов, У. Шарп та ін.

У напрямі функціонування інформаційних технологій та їх впливу на національну економіку проводили дослідження О.С. Бабанін, С.В. Войтко, А.О. Маслов, С.О. Пиріг, І.О. Седікова, Л.І. Федулова, М.П. Чайковська, А.А. Чухно та ін. Але дослідження всіх аспектів впливу ІТ-сфери на національну економіку не були достат-

ньо висвітленими, тому подальший розгляд цього питання дасть змогу краще визначити вплив інформаційних технологій на національну економіку, зокрема на інвестиційну привабливість.

Формулювання цілей статті (**постановка завдання**). Мета статті – провести дослідження впливу інформаційних технологій на економічні процеси національної економіки під кутом впливу на інвестиційну привабливість та сформувати модель впливу інформаційних технологій на інвестиційну привабливість національної економіки.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Поява нових форм співробітництва в інвестиційній діяльності в межах національної економіки є однією з ознак впливу інформаційних технологій. Інформаційні технології дають змогу інтегруватися до глобального простору та залучити більше ресурсів унаслідок більшої обізнаності інвесторів про Україну. Використання інструментів інформаційних технологій у напрямі збільшення інвестиційної привабливості впливає на зміцнення конкурентоспроможності окремих підприємств, галузей та економіки у цілому. Зниження витрат в економічних процесах визначає актуальність використання інформаційно-технологічних інструментів та засобів ІТ.

Однією з проблем для національної економіки є інтенсифікація економічного розвитку; для того щоб подолати розрив у рівнях економічного розвитку між країнами світу, необхідна активізація використання інформаційних технологій. Завдяки різноманіттю інструментарію, що надають інформаційні технології, можливо зменшити асиметрію розвитку регіонів країни та рівномірно залучити

інвестиції до кожного регіону країни. В Україні ще в 1998 р. було прийнято Національну програму інформатизації, що визначає загальні засади формування комплексу взаємопов'язаних окремих завдань (проектів) інформатизації, які спрямовані на організацію державної політики щодо сучасної розбудови інфраструктури України за рахунок використання фінансових, матеріально-технічних та інших ресурсів, виробничого і науково-технічного потенціалу держави [3]. Інформаційна технологія – цілеспрямована організована сукупність інформаційних процесів із використанням засобів обчислювальної техніки, що забезпечують високу швидкість обробки даних, швидкий пошук інформації, розосередження даних, доступ до джерел інформації незалежно від місця їх розташування [3].

Характерними особливостями інформаційних технологій в економічному середовищі національної економіки є значні суми інвестицій в інформаційні системи, включаючи відповідні вкладення в персонал, апаратне та програмне забезпечення, за допомогою чого можливо буде підвищити інвестиційну привабливість, наприклад відносно автоматизації процесів адміністративного апарату. Значне зростання питомої ваги технологічних рішень в економічних процесах вимагає від учасників економічних відносин використовувати страхові інструменти щодо упередження можливих проблем.

Однак усе частіше навіть малі компанії інвестують значну частину своїх фінансових ресурсів у монолітні системи планування ресурсів, наприклад як SAP. Інформаційні технології спонукають суб'єктів економічної діяльності до визнання ролі інформаційних технологій та їх імплементації, щоб мати конкурентну позицію на ринку. Нині інформаційні технології знаходяться під пильною увагою у зв'язку зі зростанням їхньої частки в економічних процесах та впливу на інвестиційну привабливість. Також окремі дослідники вважають, що під пильним наглядом мають бути фондові ринки у разі інвестування в напрямі електронної торгівлі та аутсорсингу. За останні роки рівень оновлення інформаційних систем дедалі більше впливає на функціонування суб'єктів економічної діяльності, які формують окремі галузі країни, тому наявність інформаційних технологій свідчить про актуальність даної сфери [2].

Основними компонентами інформаційних технологій, що впливають на інвестиційну привабливість національної економіки, є: поліпшен-

ня продуктивності, надання більшого обсягу послуг за менші гроші; підвищення ефективності в бізнес-процесах, скорочуючи період виходу на ринок і спрощення опрацювання транзакцій; диференціація продукту та послуг суб'єктів економічної діяльності. Для України як країни з перехідною економікою залучення додаткового капіталу в сучасних умовах є важливим аспектом наявності симетричності інформації та прозорості ринку для більшості інвесторів. Надходження інвестицій в ІТ-сферу також може бути позитивною рисою, тому що вона свідчить про підвищення вартості компанії на ринку. Варто навести приклад промислових гігантів, зокрема Boeing і British Aerospace, що успішно інтегрували систему BAAN, яка дала їм змогу збільшити ринкову капіталізацію та залучити нові інвестиції.

Основними формами інвестицій, які можуть бути наслідком використання інформаційних технологій в економічних процесах, є: 1) власні кошти – основне джерело фінансування нових ІТ-проектів, а подальший розвиток бізнесу забезпечується за рахунок рефінансування одержуваного прибутку; 2) кредити – цей спосіб підходять лише тим ІТ-компаніям, що володіють певною матеріальною базою; 3) венчурне інвестування (Venture Capital, VC) – надання коштів на довгий термін молодим компаніям, що знаходяться на ранній стадії розвитку, в обмін на частку у цих компаніях; 4) приватні інвестори, що мають вільні кошти і готові їх інвестувати в підприємницькі проекти початківців, зокрема у високоризикові, розраховуючи через декілька років отримати певну суму; 5) стратегічне інвестування – стійкий дохід протягом часу перебування як акціонера або дасть певні стратегічні переваги для роботи на нових ринках; 6) акціонерний капітал – публічне розміщення акцій [3].

Причинами зростання ролі інформаційних технологій у житті суспільства є зростання долі інформаційних продуктів і послуг у валовому внутрішньому продукті країни, розгалуження інформаційного простору по всій країні, що полегшує доступ до світових інформаційних ресурсів [4]. Наявність широких можливостей із висвітлення інформації за рахунок сучасної комп'ютерної техніки і доступу до Інтернет-ресурсів створює нові умови впливу на рівень інвестицій. Інформатизація відносин трансформує зміст і характер праці: підвищення рівня інтелектуалізації праці; здатність генерувати оригінальні ідеї та продукувати інновації; наявність необхідних знань, навичок, компетенцій та досвіду; використання знань та

технологій разом; дистанційне виконання операційних функцій. Усі вищевикладені заходи підвищують привабливість усіх галузей економіки для залучення інвестицій. Ринок праці також відіграє одну з вагомих ролей у створенні привабливого інвестиційного клімату в країні, зокрема з появою віртуального ринку праці з'являються нові можливості для інвестування, а саме: робоча сила виступає як інформаційний товар (послуга) або інтелектуальний продукт; віртуальні суб'єкти, до яких слід віднести замовників послуг та їх виконавців; створення розгалуженої інфраструктури, до складу якої входять онлайн-платформи для пошуку роботи і пропонування послуг [4].

Також інформаційні технології значно впливають на фінансову сферу національної економіки; в основі змін на глобальному рівні стали технологічні компанії «Великої п'ятірки» (Amazon, Facebook, Google, Apple, Microsoft), що створили багато інноваційних продуктів та послуг, які формують нові стандарти якості, швидкості та зручності для споживачів.

Іншою ситуацією, яка сприяла зростанню ролі інформаційних технологій, стало збільшення трудової міграції та збільшення грошових переказів, пошук малим та середнім бізнесом альтернативних шляхів фінансування своєї діяльності. Основними рушійними силами використання інформаційних технологій стали використання послуг через мобільний телефон; відкриті інтерфейси програмування додатків (API) та створення зручних мобільних додатків; масове використання мобільних додатків для комунікації; використання чат-ботів, які, своєю чергою, допомагають побудувати більш довірливі стосунки між фінансовими провайдерами та споживачами; соціальні мережі, що стають корисним інструментом залучення інвестицій; альтернативні види платежів; релевантність українських законодавчих актів щодо електронних грошей як у Європейському Союзі; прийняття участі в міжнародній стандартизації платежів з QR-кодами на таких ринках, як Індія та Китай, що призводить до нової хвилі можливостей, які забезпечать доступ мільйонам мікро- та малих підприємств до електронних платежів, як наслідок, можливі інвестиційні надходження; розвиток маркеплейсів – послуги кредитування через посередницькі цифрові платформи, які поєднують кредиторів із позичальниками; модель P2P-кредитування – платформи, які мають власні кредитні портфелі та збирають свій відсоток упродовж «життя» такого портфеля; штуч-

ний інтелект – автоматизація банківських послуг, зберігання точних даних та записів у заданому алгоритмі; цифрова ідентифікація та біометрія – ідентифікація за голосом, відбитком пальця або розпізнаванням обличчя; відкриті API-банки, за допомогою чого можливо використовувати передові дані аналітики та цифрових технологій, що загалом позитивно вплине на враження споживачів під час користування послугами [5].

Варто зауважити, що вітчизняний ринок перебуває на стадії активного становлення та збільшує свою частку в усіх економічних процесах за допомогою новітнього інформаційного забезпечення та нового обладнання, що розширює доступ до Інтернету. Під інформаційними технологіями варто розуміти наявну систему методів і способів збирання, накопичення, зберігання, пошуку та оброблення інформації, що допомагає здійснювати та пришвидшувати різні економічні операції.

Також для сталого розвитку сучасної інформаційної галузі в Україні необхідно: зростання рівня кваліфікації серед IT-фахівців та компаній-замовників; більш адаптивний підхід до вибору інформаційних технологій з урахуванням майбутнього розвитку; прозорість в економічному середовищі за рахунок інформаційних технологій, що сприяє інвестиційній привабливості [6].

Аналізуючи представлену модель впливу інформаційних технологій на інвестиційну привабливість національної економіки (рис. 1), варто детальніше розкрити її сутність. По-перше, варто підкреслити можливі наслідки подальшої інтеграції інформаційних технологій у національну економіку: надання в економічних процесах пріоритету інформації та знанням, розширення інформаційного простору, зростання частки інформаційних продуктів у ВВП. Найбільш поширеними інвестиціями в разі залучення інформаційних технологій стануть приватні інвестори, кредити, венчурне інвестування, державне стимулювання, спеціалізовані центри (надання грантів), субвенції, торгове партнерство, стратегічне інвестування, акціонерний капітал.

У межах даних інвестицій найбільш актуальним є подальше становлення фінтеху в національній економіці, а саме: платформи кредитування, мобільність, бізнес-моделі (поява нових), цифрова ідентифікація та біометрія, платформи-агрегатори, штучний інтелект, маркетплейси, відкриті API. Однак для того щоб зростав рівень надходження інвестицій, мають бути: прозорі та відкриті правила ведення біз-

вдосконаленням внутрішніх бізнес-процесів; 2) розвивати національної економіки (ІТ-сфера, туризм, різні галузі промисловості).

Висновки з цього дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Підсумовуючи вищевикладене, варто сказати, що ІТ-ринок в Україні за підтримки держави має бути цілісною індустрією, яка може впливати на рівень залучення інвестиційних надходжень до національної економіки. Основними перевагами використання інформаційних технологій в економічних процесах є автоматизація рутинної роботи. Також варто розуміти, що чим більше буде вкладень в інформаційну систему, яка виступає одним з інструментів поліпшення економічних процесів, тим більше національна економіка буде конкурентоздатною відносно країн – членів ЄС. Але як інвестиції, так і інформаційні технології мають бути обґрунтованими для оцінки відповідності поданих аргументів на користь здійснення інвестиційного проекту.

Бібліографічний список:

1. Ставицька А.В. Потенціал ринку інформаційних технологій України: реалії та перспективи. 2016. URL : https://www.researchgate.net/publication/322644803_Potencial_rinku_informacijnih_tehnologij_Ukraini_realii_ta_perspektivi. (дата звернення: 12.09.2018).
2. Ерастов В.І. Проблеми оцінки результатів вкладення коштів в інформаційні системи та технології страхових компаній. 2017. URL : http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/12_1_2017ua/24.pdf. (дата звернення: 15.09.2018).
3. Катренко А.В., Пастернак О.В. Системні аспекти інвестування в галузі інформаційних технологій. 2014. URL : http://science.lp.edu.ua/sites/default/files/Papers/45_66.pdf. (дата звернення: 19.09.2018).
4. Лизанець А.Г. Розвиток віртуального ринку праці в умовах інформаційного суспільства. 2017. URL : http://economyandsociety.in.ua/journal/12_ukr/81.pdf. (дата звернення: 19.09.2018).
5. Фінтех в Україні: тенденції, огляд ринку та каталог. 2018. URL : http://data.unit.city/fintech/fgt34ko67mok/fintech_in_Ukraine_2018_ua.pdf. (дата звернення: 26.12.2018).
6. Винничук Р.О., Склярчук Т.В. Особливості розвитку ІТ-ринку в Україні: стан та тенденції. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. *Логістика*. 2015. № 833. С. 3-8.
7. Програма COSME. 2014. URL : <http://cosme.me.gov.ua/> (дата звернення: 20.09.2018).

References:

1. Stavytska A.V. (2016) Potentsial rynku informatsiinykh tekhnolohii Ukrainy: realii ta perspektivy [Potential of the Ukrainian Information Technology Market: Realities and Prospects] available at: https://www.researchgate.net/publication/322644803_Potencial_rinku_informacijnih_tehnologij_Ukraini_realii_ta_perspektivi. (Accessed 12 September 2018).
2. Erastov V.I. (2017) Problemy otsinky rezultativ vkladennia koshtiv v informatsini systemy ta tekhnolohii strakhovykh kompanii [Problems of estimating the results of investment in information systems and technologies of insurance companies] available at: http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/12_1_2017ua/24.pdf (Accessed 15 September 2018).
3. Katrenko A.V., Pasternak O.V. (2014) Systemni aspekty investuvannia v haluzi informatsiinykh tekhnolohii [System aspects of investing in information technology] available at: http://science.lp.edu.ua/sites/default/files/Papers/45_66.pdf (Accessed 19 September 2018).
4. Lyzanets A.H. (2017) Rozvytok virtualnogo rynku pratsi v umovakh informatsiinoho suspilstva [The development of a virtual labor market in an information society] available at: http://economyandsociety.in.ua/journal/12_ukr/81.pdf. (Accessed 19 September 2018).
5. FINTEKh V UKRAINI: tendentsii, ohliad rynku ta kataloh [FINTECH IN UKRAINE: trends, market overview and catalog] (2018) available at: http://data.unit.city/fintech/fgt34ko67mok/fintech_in_Ukraine_2018_ua.pdf. (Accessed 26 December 2018).
6. Vynnychuk R.O., Skliaruk T.V. (2015) Osoblyvosti rozvytku IT-rynku v Ukraini: stan ta tendentsii [Features of the IT market development in Ukraine: state and trends] *Visnyk Natsionalnogo universytetu "Lvivska politekhnika"*. *Lohistyka*. № 833, 3-8 p.
7. Prohrama COSME [Program COSME] 2014. available at: <http://cosme.me.gov.ua/> (Accessed 20 September 2018).